

วารสารวิชาการ

ศิลปวัฒนธรรมอีสาน ๒

ปีที่ ๓
ฉบับที่

สาขาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งประเทศไทย
กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๕)

ศิลปวัฒนธรรม

อีสาน

Journal of Isan Arts and Culture

ISSN : ๒๖๙๗-๖๕๖๓

ภาพประกอบ :

www.paikondieow.com/nakhonchaiburin

www.travel.kapook.com

นครานครชัยบุรีรินทร์: การสร้างสรรค์นาฏศิลป์อีสานร่วมสมัย

Nakara Nakhon Chai Burin :

ณัฐธิดา ปะติตัง

ปิยะฉัตร นาคสีทา

กฤษณ์สิริลัญฉกร จันทโพธิ์

สุรนงษ์ วงศ์ลุนลา

สุดารัตน์ อาตมยะพันธ์^๑

ภาณุวัฒน์ เหล่าพิลัย^๒

Natthida Patitang

Piyachat Naksita

Kunsirilanchakhon Janthapho

Suranong Wonglunla

Sudarat Atayaphan

Phanuwat Laopilai

๑ อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๒ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ เพื่อที่จะศึกษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่มีอยู่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง หรือกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ที่โดดเด่นของแต่ละพื้นที่ ๒) เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์อีสานร่วมสมัย โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ๔ คน ประชาชนทั่วไป ๑๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ และนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์มีวัฒนธรรม ประเพณี และมีค่านิยมที่มีความใกล้เคียงกัน ตามลักษณะของพื้นที่เศรษฐกิจ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของทั้ง ๔ จังหวัด ผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวคิดใน การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์อีสานร่วมสมัย และกำหนดองค์ประกอบที่ประกอบไปด้วย เครื่องแต่งกาย ดนตรี กระทบทองคำ การละเล่นของแต่ละพื้นที่ นำมาประกอบสร้างจนเกิดผลงานสร้างสรรค์ที่มีความสวยงาม และมีสุนทรีย์ภาพทางด้านนาฏศิลป์

คำสำคัญ: นครชัยบุรีรินทร์, อีสานร่วมสมัย

Abstract

The purpose of this research was to study culture. Traditions in the lower Northeastern provinces of Nakhon Chai Burin provinces, namely Nakhon Ratchasima Province, Chaiyaphum Province, Buriram Province, and Surin Province. We aim to study the distinctive identity of each area and create contemporary Isan dance performances. By using a documented study method and collecting field data by survey, observation, and interview with 4 experts, 10 general public. The tools used to collect data include surveys, observations and an interview form in which we present the research by descriptive and analytical methods.

The results showed that Nakhon Chai Burin Province has culture, traditions, and values that are similar in terms of economic areas. To promote tourism in all 4 provinces, the researcher proposed the idea of creating contemporary Isan dance performances and determined the composition which consisted of costumes, music, dance steps, and plays in each area. Then we create a work that is beautiful and aesthetics in the field of dramatic arts.

Keywords: Nakhon Chai Burin, Contemporary Isan

นศรณครชัฎบรึนทร: การสร้งสร้งคร้งนฏคึลป้อีสานร่วมสมัฎ

ณัฐธึดา ปะดึดั่ง
ปึยะฉัฎทร นาคสึทา
กฏญจึลรึลลฎญกร จันทโพธิ์
สุรณรฎ วกค้ลุนลา
สุดาร์ตน์ อาดมยะพันธุ์
กานฎว้ฒน์ เหล่าฟึลัฎ

บทนำ

เมือวันทึ ๑๗ ฉัฎนวกคม ๒๕๕๐ มีมึดึเห็นชอบจ้ดตั้งก้ลุ่มงานปรัหารยทุทธศาสตรก้ลุ่มจันฎหวัด เพือเป็นกลไกในการด้าเนินงาน ร่วมท้งหมด ๑๙ ก้ลุ่มจันฎหวัด โดยยึดลัฎษณะเขตพึนทึทึดึดต้อกััน หรือเป็นการร่วมก้ลุ่มจันฎหวัดทึอยู่เ็นเขตพึนทึดึดต้อกัันหรือต้อเนืองกััน เป็นองค้ประกอบพึนฐาน หรือช้อพึจารณาเปือ้งตันของการจ้ดก้ลุ่มจันฎหวัด โดยช้ประเด็นยทุทธศาสตร หรือทึศทางการพัฒนา จันฎหวัดทึสออดค้ล้องกัันหรือเกือฮนุนต้อกััน และประการสุดท้ายพึจารณาจากความเกือวเนือง ทางเศรชฎกึจ การท้องเทือว การผลึด การค้ว และการด้าเปรีฎย ในการแข่งชันร่วมกััน ร่วมท้งเป็นการแก้ช้ปญหาเรงดวณทึจ้าเป็นต้อองอาศัยความร่วมมือกัันระหวางจันฎหวัด สาเหตุทึให้ความส้าค้ญกัับการเป็นเขตพึนทึดึดต้อกัันนััน มาจากสมมุฎฐานทึว่าจันฎหวัด ทึอยู่พึนทึดึดกััน จะมึลัฎษณะทางภูมิประเทศ ประเพณึ วัฒนธรรม ค่านึยมกัลล้เคือยงกััน มึการแบง ตามลัฎษณะของพึนทึเศรชฎกึจ และสัฎคมทึมึความกัลล้เคือยงกััน มึพึนทึทางภูมิศาสตรึดึดต้อกััน มึจุดอ่อน จุดแข็ง ในการพัฒนาเศรชฎกึจ สัฎคม วัฒนธรรม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชชาติทึค้ล้ายคึลึงกััน จะท้าให้ห้ยากัับการก้าหนดยทุทธศาสตรึการพัฒนาให้บรรลวุฎตลฎประสงค้ร่วมกัันด้า นอกจากนัันแล้ว การทึอยู่ในภูมิภาคเดือยวกันจะมีปญหาและความต้อองการค้ล้ายๆ กััน สะดวกในการประสานงาน และบูรณาการการพัฒนาในก้ลุ่มด้าอย่างมึประลึทธิภาพ โดยหนึงเ็นนัันมึก้ลุ่มจันฎหวัดภาคตะวันออก เือยงเหนือตอนล้างประกอบไปด้าวย จันฎหวัดนครราชสึมา ชัฎภูมิ บุรีรัมย์ และสุรึนทร เป็นก้ลุ่มจันฎหวัด นครชัฎบรึนทร มึพึนทึประมาณ ๕๑,๗๑๘.๑๙ ตารางกิโลเมตร เนืองจากก้ลุ่มนครชัฎบรึนทรมีวิถีชึวิต วัฒนธรรมความเป็นอยู่ทึค้ล้ายคึลึงกััน ก้ลุ่มจันฎหวัดมึแหล่งท้องเทือวทึหลากหลาย อาทิเชัน ๑) การท้องเทือวตามรอยอารยธรรมชอม ด้าแก ศาสนสถาน โบราณสถาน ชึงสามารถเชือมโยงกัันด้า ท้ง ๔ จันฎหวัด ๒) การท้องเทือวเชิงนิเวศน์ ๓) การท้องเทือวเมืองกึฬา สามารถส้งเสริมสนับสนุน นักกึฬาทึสร้งช้อเสือยงให้กัับจันฎหวัดต้องๆ มาร่วมกััน และจ้ดการท้องเทือวส้าหรับก้ลุ่มทึสนใจกึฬา ชนึดต้องๆ สามารถเชือมโยงกัันด้า เชัน วึงมาราธอน ปันตามรอยอารยธรรมชอม นครชัฎบรึนทร เป็นพึนทึการท้องเทือวของก้ลุ่มภาคตะวันออกเือยงเหนือตอนล้างประกอบด้าวยจันฎหวัดนครราชสึมา จันฎหวัดชัฎภูมิ จันฎหวัดบุรีรัมย์และจันฎหวัด สุรึนทร ทึด้าร่วมมือกัันจ้ดก้ลุ่มด้าเนินกึจกรรมต้องๆ ภายด้าแนวความคิดเดือยวกัน โดยมึวัตถุประสงค์เพือส้งเสริมให้เก็ดความเข้มแข็งของภูมิปญญาชาวบ้าน

ที่ถูกถ่ายทอดกันมา ส่งเสริมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นใน ด้านเศรษฐกิจและสังคม และที่สำคัญที่สุดคือให้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ตนเองมีอยู่ จากมนต์เสน่ห์แห่งนครชัยบุรีนทร์ทำให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบยั่งยืน ทั้งด้านประวัติศาสตร์ อารยธรรม แหล่งโบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และประเพณีวัฒนธรรมที่มีเสน่ห์จากการเป็นของแท้และดั้งเดิม (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, ๒๕๖๐)

วิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ คือ "ประตูอีสานสู่สากล" เพราะถือว่าเป็นจังหวัดที่เชื่อมระหว่างภาคกลางและภาคอีสานเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้ เช่น ราชอาณาจักรกัมพูชาและ สปป. ลาว เป็นต้น ที่สำคัญคือ ความได้เปรียบในด้านพื้นที่ ประกอบกับการมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีศักยภาพเหมาะสมมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ และมีจำนวนนักท่องเที่ยว ๙.๑ ล้านคนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่ที่เดินทางเข้ามามากกว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ยังเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย (สำนักงานยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง, ๒๕๕๙) ดังนั้นจึงเป็นโอกาสดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัด "นครชัยบุรีนทร์" และจะได้มีโอกาสในการรักษามรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่นไว้ให้คนรุ่นหลัง จากความโดดเด่นและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัด "นครชัยบุรีนทร์" และความสำคัญของการท่องเที่ยว ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของความต้องการในการเดินทาง ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสำหรับปัญหาในการพัฒนาขณะนี้มาจากด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ เส้นทางท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่แพร่หลายและรู้จักมากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบความเป็นมาเส้นทาง การคมนาคมที่พัก แหล่งท่องเที่ยว ไม่รู้จักอารยธรรมขอม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจและสัมผัสวัฒนธรรมโบราณสถาน ประเพณีอันดีงาม เป็นต้น (เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์, ๒๕๕๔) ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่ดี จะทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม และเกิดความประทับใจ อยากกลับมาเที่ยวซ้ำอีก (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, ๒๕๕๒) ประกอบกับในอนาคตกลุ่มผู้สูงอายุจะเพิ่มมากขึ้น จึงถือว่าเป็นโอกาสสำหรับการท่องเที่ยวเส้นทางเชิงวัฒนธรรมที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุดังกล่าว ที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ จากการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียนและจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์อีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา "รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนครชัยบุรีนทร์" อันเป็นการนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่เกิดจากความคิดของทุกภาคส่วน ผู้วิจัยจึงได้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรม ของกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ในรูปแบบนาฏศิลป์อีสานร่วมสมัย ชุด นศรานครชัยบุรีนทร์ นำไปสู่ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่ผลประโยชน์ และเกิดเป็นรายได้ให้แก่ผู้ที่มีส่วนได้เสียและชุมชนได้อย่างยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มนศรานครชัยบุรีรินทร์
2. เพื่อสร้างสรรค์นาฏศิลป์อีสานร่วมสมัย ชุด นศรานครชัยบุรีรินทร์

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบที่ ๑ กรอบแนวคิด
ที่มา : ผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง นศรานครชัยบุรีนทร์ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑. เลือกข้อมูลที่จะนำมาสร้างสรรค์ผลงาน
๒. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมา เรื่องนศรานครชัยบุรีนทร์ ด้านการแสดงในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์
๓. ศึกษาเก็บข้อมูล ลงภาคสนาม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมหาวิรุฬงค์ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุรินทร์ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
๔. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา จัดทำดนตรีเพื่อประกอบการแสดงให้เหมาะสม
๕. คิดประดิษฐ์ท่าฟ้อนประกอบดนตรี โดยการนำแนวคิดและทฤษฎี ศึกษาท่าฟ้อนอีสานสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับดนตรี
๖. จัดลำดับท่าทางให้เหมาะสม และจัดลำดับการแปรแถว เพื่อให้เกิดความสวยงาม
๗. ออกแบบเครื่องแต่งกาย
๘. คัดเลือกนักแสดงให้เหมาะสมกับชุดการแสดง
๙. การทดลองปฏิบัติ โดยการนำผลงานสร้างสรรค์ขึ้นซ้อมการแสดงให้กับนักแสดง เพื่อหาข้อบกพร่องของการแสดงทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไข
๑๐. นำผลงานส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
๑๑. นำผลงานออกเผยแพร่ บนทวิตทภาพและ VDO

ผลการวิจัย

๑. ประวัติความเป็นมานศรานครชัยบุรีนทร์

นศรานครชัยบุรีนทร์เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวของกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ที่ได้ร่วมมือกันจับกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้แนวความคิดเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของภูมิปัญญาชาวบ้านที่ถูกถ่ายทอดกันมา ส่งเสริมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นในด้านเศรษฐกิจและสังคม และที่สำคัญที่สุดคือ ให้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ตนเองมีอยู่จากมนต์เสน่ห์แห่งนศรานครชัยบุรีนทร์ ทำให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบยั่งยืนทั้งด้านประวัติศาสตร์ อารยธรรม แหล่งโบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และประเพณีวัฒนธรรมที่มีเสน่ห์จากการเป็นของแท้และดั้งเดิม

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ หรือที่เรียกว่า กลุ่มจังหวัดนศรานครชัยบุรีนทร์ ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ศูนย์กลางเกษตรอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ใหม่ ท่องเที่ยวอารยธรรมขอม การค้าชายแดน สังคมเป็นสุข ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ใหม่

โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ใหม่ และผลิตภัณฑ์ OTOP ของกลุ่มจังหวัดนศรณครชัษบรึนทรเพิ่มขึ้น ซึ่งการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เชิงพาณิชย์ เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้งสรค้ความเข้มแข็งให้กับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

๒. การสร้งสรค้ณคูลบ็อสนร่วมสมัษ ชุด นศรณครชัษบรึนทร

การคึนคานภุยประตึษชัษบรึนทรนี้ให้เป็นไปในแนวใดแนวหนึ่ง ซึ่งข้อมูลที่เป็นแรงบันดาลใจของผู้วิจัยก็คือ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ หรือกลุ่มจังหวัดนศรณครชัษบรึนทร ซึ่งได้แก่ จังหวัดนศรณครราชสีมา จังหวัดชัษบรึนทร จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ที่มีความน่าสนใจ ในการสร้งสรค้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยนำความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่มีความใกล้เคียงกันตามลักษณะของพื้นที่เศรษฐกิจ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของทั้ง ๔ จังหวัด ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอแนวคิดในการศึกษา และสร้งสรค้การการแสดง ที่สื่อถึงความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของทั้ง ๔ จังหวัด ได้อย่างชัดเจน

ช่วงที่ ๑ นำเสนอรูปแบบการแสดงที่สื่อให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และการแสดงพื้นบ้านของแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดนศรณครชัษบรึนทร ซึ่งจะแบ่งออกเป็น ๔ จังหวัด ดังนี้

๑. จังหวัดนศรณครราชสีมา การประพันธ์คำร้อง จะถอดจากคำขวัญประจำจังหวัด ที่สื่อถึงความโดดเด่นที่มีอยู่ในจังหวัด พร้อมกับการนำเสนอศิลปะการแสดงพื้นบ้านของจังหวัดนศรณครราชสีมา คือ รำโทนโคราช ซึ่งรำโทนเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่นิยมเล่นกันในจังหวัดนศรณครราชสีมา เป็นการละเล่นที่แพร่หลายสืบต่อกันมากกว่า ๘๐ ปี ทำนองเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง ใช้ทำนองที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ซึ่งยังคงทำนองต้นแบบไว้ คือ มโหรีโคราชและรำโทน ในส่วนของเครื่องแต่งกาย ได้อิงการแต่งกายมาจากชนพื้นเมืองตามวิถีชีวิต ซึ่งปรากฏหุ่นนิทรรศการอยู่ที่พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมอีสานใต้ ชายและหญิงนุ่งผ้าโจงกระเบน ผ้าไหมหางกระรอก ซึ่งเป็นผ้าไหมเอกลักษณ์ของจังหวัดนศรณครราชสีมา "ผ้าหางกระรอก" เป็นผ้าทอโบราณที่มีลักษณะลวดลายเรียบง่าย แต่แฝงด้วยความประณีตและงดงาม โดยใช้เทคนิคการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าไท คือ "การควบเส้น" หรือคนไทยเรียกว่า "ผ้าหางกระรอก" ผู้ชายสวมเสื้อคอกลมกระดุมผ่าอก ผ้าขาวม้าผูกเอว ส่วนสตรีสวม เสื้อแขนกระบอก ๓ ส่วน หมสไปทับเสื้อแบบชนภาคกลาง

๒. จังหวัดชัษบรึนทร การประพันธ์คำร้อง จะถอดจากคำขวัญประจำจังหวัดที่จะสื่อถึงความโดดเด่นที่มีอยู่ในจังหวัด พร้อมกับการนำเสนอศิลปะการแสดงพื้นบ้านหมอลำกลอน สังฆาภุชชัษบรึนทร ซึ่งทำนองการรำเป็นทำนองแบบกระซิบ รวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีสำเนียงการลำที่มีสำเนียงเหนือ เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชัษบรึนทร ทำนองเพลงที่ใช้ประกอบในการแสดงใช้ทำนองแบบประพันธ์ขึ้นใหม่ ซึ่งยังคงทำนองต้นแบบไว้ คือ ทำนองหมอลำกลอน และในส่วนการแต่งกาย จะอิงการแต่งกายจากภาพถ่ายการรำบวงสรวงเจ้าพ่อพญาแลที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัษบรึนทร ผู้แสดงชายนุ่งผ้าโลสร่ง สวมเสื้อคอกลมกระดุมผ่าอก ใช้ผ้าขัดผูกเอว ส่วนสตรีสวมเสื้อแขนกระบอก ๓ ส่วน หมสไปทับเสื้อ

นุ่งขึ้นใหม่มัดหมี่ลายคันขอนารี ผ้าไหมลายคันขอนารี ถือว่าเป็นลายผ้ามัดหมี่ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ เกิดจากการนำหมี่คันลายโบราณมารวมกับลายมัดหมี่ขอนารี ซึ่งสมเด็จพระบรมราชินีนาถได้มีพระราชดำริให้อนุรักษ์ไว้ เกิดเป็นลายผ้าเอกลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิขึ้น ซึ่งเป็นผ้าไหมที่เป็นเป็นลายผ้ามัดหมี่เอกลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ

๓. จังหวัดบุรีรัมย์ การประพันธ์คำร้อง จะถอดจากคำขวัญประจำจังหวัดที่จะสื่อถึงความโดดเด่นที่มีอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ และนำเสนอศิลปะการแสดงพื้นบ้าน คือ เรือมจับกรับ ซึ่งเป็นการละเล่นพื้นบ้าน ของชาวบ้านสวายจู้ ตำบลป่าชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แต่เดิมเรียกว่า “อาโยลำแบ” เป็นการร้อง ประกอบกับการรำรำในเชิงเกี่ยวพาราสิ ทำนองที่ใช้ประกอบในการแสดงใช้ทำนองที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ซึ่งยังคง ทำนองต้นแบบไว้คือ ใช้ทำนองขาระยัง การออกแบบการแต่งกาย ผู้วิจัยได้อิงการแต่งกายจากภาพถ่ายวิถีชุมชนที่พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมอีสานใต้ ผู้แสดง ชายนุ่งผ้าโจงกระเบน สวมเสื้อคอกลมกระดุมผ่าอก ผ้าขาวม้าพาดไหล่ด้านขวา ส่วนสตรี สวมเสื้อแขนกระบอก ๓ ส่วน ท่มผ้าไหมสีพื้นทับเสื้อ นุ่งขึ้นใหม่ตีนแดงผ้ามัดหมี่ตีนแดง หรือ ชื่อเรียกตามภาษาท้องถิ่นที่ว่า “ขึ้นหัวแดงตีนแดง” “ขึ้นตีนแดง” หรือ “ขึ้นหมี่รวด” ถือได้ว่าเป็นผ้าไหมเอกลักษณ์ของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยลักษณะผ้าไหมจะเป็นมัดหมี่ลายพื้นเมือง ทอด้วยไหมทั้งผืน มีหัวขึ้น และตีนขึ้นของผ้าจะเป็นสีแดงสด

๔. จังหวัดสุรินทร์ การประพันธ์เนื้อร้อง ถอดจากคำขวัญประจำจังหวัดที่สื่อถึงความโดดเด่นที่มีอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ และนำเสนอศิลปะการแสดงพื้นบ้าน คือ เรือมอันเร หรือ ลู้ตอันเร เป็นการละเล่นของชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดสุรินทร์ที่เล่นกันในเดือนห้า (แคแสด) ซึ่งถือเป็นวันพักผ่อนประจำปี ช่วงวันหยุดสงกรานต์มาแต่โบราณ เรียกว่า “งัยตอม” โดยถือเอาวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ เป็นวันขึ้นปีใหม่ ชาวบ้านจะพากัน หยุดทำงาน ๒ ช่วง ช่วงแรกหยุด ๓ วัน วันขึ้น ๑ ค่ำ ถึง วันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๕ เรียกว่า “ตอมตุง” ช่วงที่สอง หยุด ๗ วัน เรียกว่า “ตอมทม” วันแรม ๑ ค่ำ ถึงวันขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๕ การหยุดในช่วงที่สองนี้ก่อนจะมีการหยุด พักผ่อน ชาวบ้านจะก่อเจดีย์ทรายที่วัดใกล้บ้าน ในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ พอเช้าวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ทำบุญตักบาตร หลังจากนั้นก็จะหยุด ๗ วัน ในช่วงนี้เองเป็นการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวที่รักใคร่ชอบพอกัน ได้มาพบประกันด้วย การละเล่นพื้นบ้านที่เรียกว่า “เรือมอันเร” หรือ “ลู้ตอันเร”

ทำนองเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง ใช้ทำนองที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ซึ่งยังคงทำนองต้นแบบไว้คือ ทำนองคะเมาแม การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยได้อิงจากการแสดงนิทรรศการหุ่นที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดสุรินทร์ ผู้แสดงชายนุ่งผ้าโจงกระเบนผ้าโฮลเปราะห้เป็นผ้ามัดหมี่ของกลุ่มคนไทยเชื้อสายเขมรบริเวณอีสานใต้ สวมเสื้อคอกลมกระดุมผ่าอก ท่มผ้าขาวม้าคล้องคอ ตลบชายไปข้างหลังทั้ง ๒ ข้าง ส่วนสตรีสวมเสื้อ แขนกระบอก ๓ ส่วน ท่มผ้าสไบเฉียงสีพื้นทับเสื้อ นุ่งขึ้นผ้าไหมโฮล ซึ่งผ้าโฮลเป็นผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มชาติ พันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรในจังหวัดสุรินทร์ ผ้ามัดหมี่โฮลถือเป็นลายเอกลักษณ์จังหวัดสุรินทร์

ช่วท้ ๒ น้าเสนอรูปแบคการสแสดงท้สื้อให้เห้ณถึการรวมตัวของค้ลุ่มจ้งหว้ดนครชัฎบรึนทรท้สื้อถึการเปค้ประตุฮ้สนร่วมสค้ และการทอ้งเท้ยวอารยธรรมชอม ท้านองท้ใช้ในการสแสดงใช้ท้านองค้มาแม โดยจะผสมผสนเข้าก้บวงคณตรึพ้ันบ้านค้อ วงมโหร้โคราช วงคณตรึพ้ันบ้านฮ้สนและวงก้ันตรึมผสมก้บ เครือ้คณตรึสากลเพื่อให้ท้านองม้ความสมบรูณ์และพ้เพิ่มความเปลกใหม่ในท้านอง การแต่งกาย ผู้ว้จ้ยได้้อออกแบชุดในการสแสดง โดยใช้ส้เชยวทอ้งในการออกแบเพื่อต้อการสื้อให้เห้ณถึว้สัทค้ท้ม้ความเจรึรูงเรอ้ของเศรชชุกจ และเป้นศุนย้กลางเกชตรอุสาทรกรรม โดยผู้สแสดงชายนุงผ้าจอ้งกระเบนส้สำเร็จ สวมสื้อแขนกุดคอกกลมผ้ออกส่วนสตรึส้กระโปรงแหวกช้าง กางเกงเลคก้งส้ทอ้ง สวมสื้อปาดโหล้ชวาทคแต่งด้วย แถบผ้าใหม่ท้เป้นลายเอคค้กษค้ของท้ง ๔ จ้งหว้ด พรว้มก้บท้อยช้างค้านช้าย พรว้มสวมส้แถบแขนและชาท้ช้ายและหญิง และน้าดอกไม้ประจ้จ้งหว้ดของท้ง ๔ จ้งหว้ดมาออกแบ ผู้ช้ายจะออกแบเป้นล้กษณะเช้มกล้ตค้ดคอก ในส่วนของผู้หญิงจะใช้เป็นจอนหู

การแต่งกาย

<p>๑. การแต่งกายจ้งหว้ดนครราชส้มา</p> 	<p>การแต่งกายผู้ชาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - สื้อผู้ชายแขนส้ัน ใช้ผ้าใหม่ส้ทอ้งตค้เป้นสื้อแขนส้ัน - ผ้าชวาม้ปากชงช้ย ใช้ผ้าใหม่ ความยาวประมาณ ๒ เมตร ใช้สำหรับผูกเอว - ผ้าใหม่หางกระรอก ความยาวประมาณ ๓ เมตร ส้้น้ตาลเช้ม ใช้สำหรับนุงจอ้งกระเบน <p>การแต่งกายผู้หญิง</p> <ul style="list-style-type: none"> - สื้อแขน ๓ ส่วน ใช้ผ้าใหม่ส้ทอ้งตค้เป้นสื้อแขน ๓ ส่วน - ผ้าส้ไบ้อค้ดพล้ท ความยาวประมาณ ๒ เมตร ใช้สำหรับห่มส้ไบ
--	--

๒. การแต่งกายจังหวัดชัยภูมิ

การแต่งกายผู้ชาย

- เสื้อผู้ชายแขนสั้น ใช้ผ้าไหมสีม่วง ตัดเป็นเสื้อแขนสั้น
- ผ้าซิดโนนเสลาสีเหลืองทอง ความยาว ประมาณ ๒ เมตร ใช้สำหรับผูกเอว
- ผ้าโสร่ง ความยาวประมาณ ๒ เมตร ใช้สำหรับนุ่ง

การแต่งกายผู้หญิง

- เสื้อแขน ๓ ส่วน ใช้ผ้าไหมสีม่วง ตัดเป็นเสื้อแขน ๓ ส่วน
- ผ้าไหมหมี่คั่นขอนารีสีน้ำตาล ความยาว ประมาณ ๒ เมตร ใช้สำหรับนุ่ง

๓. การแต่งกายจังหวัดบุรีรัมย์

การแต่งกายผู้ชาย

- เสื้อผู้ชายแขนสั้น ใช้ผ้าไหมสีทอง ตัดเป็นเสื้อแขนสั้น
- ผ้าผูกเอว ใช้ผ้าไหมสีพื้น ความยาวประมาณ ๒ เมตร ใช้สำหรับผูกเอว
- โจงกระเบน ใช้ผ้าไหมสอดหางกระรอก ความยาวประมาณ ๓ เมตร ใช้สำหรับนุ่งเป็น โจงกระเบน
- ผ้าขาวม้าสอดหางกระรอก ความยาว ประมาณ ๒ เมตร ใช้สำหรับพาดไหล่

การแต่งกายผู้หญิง

- ผ้าสไบเบี่ยง ใช้ผ้าไหมสีพื้น ความยาว ประมาณ ๒ เมตร ใช้สำหรับพาดเบี่ยง
- เสื้อแขน ๓ ส่วน ใช้ผ้าไหมสีทอง ตัดเป็นเสื้อแขน ๓ ส่วน
- ผ้าซิ่นตีนแดง สีน้ำตาลแดง ความยาวประมาณ ๒ เมตร ใช้สำหรับนุ่ง

๔. การแต่งกายจังหวัดสุรินทร์

การแต่งกายผู้ชาย

- ผ้าพาดไหล่ ใช้ผ้าขาวม้าสอดหางกระรอก ความยาวประมาณ ๒ เมตร
- เสื้อผู้ชายแขนสั้น ใช้ผ้าไหมสีม่วง ตัดเป็นเสื้อแขนสั้น
- ผ้าวูกเอว ใช้ผ้าขาวม้าสอดหางกระรอก ความยาวประมาณ ๒ เมตร
- ผ้าโจงกระเบน ใช้ผ้าปทุมสีม่วงเปลือกมังคุด ความยาวประมาณ ๓ เมตร

การแต่งกายผู้หญิง

- ผ้าเปี่ยง ใช้ผ้าไหมสีพื้น ความยาวประมาณ ๒ เมตร
- เสื้อแขน ๓ ส่วน ใช้ผ้าไหมสีม่วง ตัดเป็นเสื้อแขน ๓ ส่วน
- ผ้านุ่ง ใช้ผ้าไหมโฮล สีน้ำตาลแดง ความยาว ประมาณ ๒ เมตร

๕. การแต่งกายชุดอีสานร่วมสมัย

การแต่งกายผู้ชาย

- เสื้อผู้ชาย ใช้ผ้าไซลอนสีเขียวหัวเปิด ตัดเย็บ แบบแขนสั้น แหวกอกขลิบสีทอง
- ผ้ารัดเอว ใช้ผ้าไหมอิตาลีสีทอง ความยาว ประมาณ ๒๘ นิ้ว
- ห้อยข้าง ใช้ผ้าไหมทั้ง ๔ จังหวัด ความยาว ประมาณ ๑๒ นิ้ว
- พู่ห้อยข้าง ใช้พู่สีครีม ความยาวประมาณ ๑๓ นิ้ว
- โจงกระเบนสำเร็จ ใช้ผ้าไซลอนสีเขียวหัวเปิด ความยาวประมาณ ๓ เมตร
- ป้องขา ใช้ผ้าไหมทั้ง ๔ จังหวัด ความยาว ประมาณ ๑๐ นิ้ว

การแต่งกายผู้หญิง

- เสื้อผู้หญิง ใช้ผ้าไซลอนสีเขียวหัวเปิด เปิดไหล่ขวา ใส่แถบผ้าไหมทั้ง ๔ จังหวัด แขนใช้ผ้าแก้วสีทอง ข้อแขนใส่ผ้าไหมทั้ง ๔ จังหวัด
- กางเกง ใช้กางเกงเลคกิ้งสีทอง ความยาว ประมาณ ๑ เมตร
- กระโปรงผู้หญิง ใช้ผ้าไซลอนสีเขียวหัวเปิด ความยาวประมาณ ๔ เมตร

จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์อีสานร่วมสมัย ชุด นศรานครชัยบุรีนทร์ ตามขั้นตอนในการสร้างสรรค์ตามหลักนาฏยประดิษฐ์ตั้งแต่การคิดให้มีนาฏศิลป์ เพื่อสร้างสรรค์กระบวนการท่ารำ โดยการกำหนดความคิดหลัก ในการนำไปใช้ให้ชัดเจนเพื่อเป็นกรอบควบคุมการทำงาน การประมวลข้อมูล ด้วยการสืบค้นทางเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ สังเกตกลุ่มตัวอย่างในบริบทพื้นที่ การกำหนดรูปแบบตาม หลักนาฏศิลป์อย่างมีหลักเกณฑ์ จนกระทั่งการกำหนดองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ เครื่องแต่งกาย ดนตรี การเคลื่อนไหวและการใช้พื้นที่ ตลอดจนการออกแบบท่ารำโดยสร้างรายละเอียดให้เป็นไปตามกรอบแนวคิด

ช่วงที่ ๑ ในส่วนของรูปแบบการแสดงพื้นบ้าน ได้ศึกษาท่ารำเดิมที่มีอยู่แล้วนำมาประยุกต์ให้เกิดความลงตัว สวยงาม และเข้าใจง่าย ต้องศึกษาท่ารำที่เป็นแม่ท่าหลักของท้องถิ่น แล้วนำมาประดิษฐ์ลีลาเชื่อมท่ารำ ให้ครอบคลุมความหมายของเนื้อหาของการแสดงชุดนี้

ช่วงที่ ๒ ชุดอีสานร่วมสมัย ได้นำท่ารำจากนาฏศิลป์อีสานมาผสมผสานเข้ากับ Modern dance โดยท่าทางที่แสดงออกจะเน้นท่าทางเพื่อสื่อความหมายและความรู้สึก เป็นการนำเสนอรูปแบบการแสดงที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ดังนั้นการนำนาฏศิลป์มาประยุกต์เพื่อให้ผู้คนในสังคมได้รับชม จะทำให้ผู้ชมเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา จึงชี้ให้เห็นว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มจังหวัดนศรานครชัยบุรีนทร์ เป็นวัฒนธรรมที่สอดคล้องกันอยู่ด้วยกัน จนกลายเป็นการแสดงนาฏศิลป์อีสานร่วมสมัย ชุด นศรานครชัยบุรีนทร์

สรุปผลและอภิปรายผล

๑. ประวัติความเป็นมาของกลุ่มนศรานครชัยบุรีนทร์

กลุ่มจังหวัดนศรานครชัยบุรีนทร์ มีหมู่บ้านวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การแปรรูป และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากไหม มีการผลิตไหมที่มีคุณภาพได้รับการยอมรับจากทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงมีความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมใหม่ นศรานครชัยบุรีนทร์ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ในหมู่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการใหม่ โดยส่งเสริมช่องทางประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมช่องทางตลาด แก่กลุ่มผู้ประกอบการ สอดคล้องกับ (ยศ สันตสมบัติ, ๒๕๕๙) ได้อธิบายไว้ว่า มนุษย์ในสังคมวัฒนธรรมทุกแห่งหนทั่วโลก ได้ใช้เวลาและพลังงานส่วนหนึ่งไปกับการสร้างสรรค์งานฝีมือหรือกิจกรรมบางประเภท ซึ่งมีได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับความจำเป็นพื้นฐานหรือความอยู่รอดของชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์มนุษย์ได้นำเอาสิ่งจากเปลือกไม้มาใช้วาดรูปตามผนังถ้ำเพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่าง มนุษย์ในสังคมวัฒนธรรมหลายแห่ง ได้พัฒนาเทคนิควิธีในการวาดภาพ บันรูป แกะสลัก ประดับประดาร่างกาย ร่ายรำ ร้องเพลง ทอผ้าตลอดจน การสร้างเทพนิยาย นิทานพื้นบ้าน วรรณกรรม ไปจนถึงงานแสดงอื่นๆ เช่น ละคร และภาพยนตร์ เป็นต้น

นรานครชัยบุรีนทร์ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่อุดมสมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา อุทยานแห่งชาติดาดโตน อุทยานแห่งชาติภูแลนคา อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมที่โดดเด่น เช่น อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ปราสาทหินเมืองต่ำ จังหวัดบุรีรัมย์ ปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ปราสาทศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ พระธาตุหนองสามหมื่น จังหวัดชัยภูมิ เป็นต้น อีกทั้งยังมีประเพณีการท่องเที่ยววิถีชุมชนที่มีชื่อเสียง เช่น ศูนย์ศึกษาหมู่บ้านช้าง จังหวัดชัยภูมิ ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา จังหวัดนครราชสีมา ประเพณีแห่กระฐูป ระเพณีรำผีฟ้า จังหวัดชัยภูมิ ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น และนรานครชัยบุรีนทร์ยังสามารถเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงอารยธรรมขอมไปยังประเทศกัมพูชา ได้โดยผ่านจุดผ่านแดนถาวรช่องจอมอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ได้

๒. เพื่อสร้างสรรค์นาฏศิลป์อีสานร่วมสมัย ชุด นรานครชัยบุรีนทร์

ลีลาท่าพอนเป็นการแสดงกิริยาอาการของอวัยวะส่วนต่างๆ เช่น มือ เท้า แขน ขา ศีรษะ และลำตัว ที่มนุษย์คิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ขึ้น เป็นท่าพอนถือเป็นการอวดฝีมือในการร่ายรำของมนุษย์ แต่ละบุคคล ซึ่งลีลาท่าพอนจะขึ้นอยู่กับการฝึกฝนจนเกิดเป็นความชำนาญ ตามหลักนาฏยประดิษฐ์ (สุรพล วิสุรทัศน์ ๒๕๔๓) และสามารถคิดประดิษฐ์ท่ารำขึ้นเองได้ สามารถแบ่งลีลาท่าพอนออกเป็น ๒ ลักษณะคือ ๑.ท่าพอนแบบ อิสระเป็นท่าพอนที่ไม่มีรูปแบบแน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลที่จะแสดง ออกเป็นท่าพอนของตนในรูปแบบใด ๒.ท่าพอนที่เป็นแบบแผน เป็นท่าพอนที่มีการกำหนดรูปแบบแน่นอนตายตัวไม่ว่าจะเป็นมือ เท้า แขน ขา ศีรษะ และลำตัวให้มีรูปแบบเดียวกัน ท่าพอนต้องพร้อมเพียงกัน ลีลาการร่ายรำอันงดงามทางนาฏศิลป์นั้น ต้องผ่านกระบวนการฝึกฝนและเวลาในการศึกษา โดยมีการฝึกฝนและใช้เวลาในการศึกษาโดยมีการฝึกหัดพื้นฐานอย่างถูกต้อง และพัฒนาการเรียนรู้มาตามลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง นาฏศิลป์เป็นศิลปะแขนงหนึ่ง que แสดงถึงสุนทรียภาพของบุคคล สุนทรียภาพทางนาฏศิลป์เกิดจากการประดิษฐ์ท่ารำให้วิจิตรบรรจงสอดคล้องสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ดนตรี เครื่องแต่งกาย ได้อย่างกลมกลืน เกิดเป็นการแสดงที่งดงาม และองค์ประกอบที่สำคัญ คือ กระบวนท่ารำ ที่ปรมาจารย์ด้านนาฏศิลป์ ได้คิดขึ้นมาเป็นแม่ท่าของนาฏศิลป์ไทย ที่มีความงดงามและใช้ในการแสดงต่างๆ เช่น การแสดงโขน ละคร การละเล่นพื้นเมือง ระบำรำฟอน ซึ่งการแสดงแต่ละประเภท มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันออกไป ล้วนแต่มีคุณลักษณะและความงามทั้งสิ้น

จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์อีสานร่วมสมัย ชุด นครานครชัยบุรีรินทร์ มีการแบ่งขั้นตอนในการสร้างตามหลักนาฏศิลป์ พบว่าการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์นั้นจำเป็นต้องมีหลักการทางความคิด ตามหลักนาฏศิลป์เป็นอย่างยิ่ง เพื่อกระบวนการทำที่สวยงาม การเคลื่อนไหวของร่างกาย การสื่อความหมายทางท่าทำ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ ความโดดเด่นด้านวัฒนธรรม ประเพณี ดนตรี คำร้อง การละเล่น และเครื่องแต่งกาย จึงทำให้เกิดเป็นการแสดงที่สวยงาม และเป็นการแสดงที่ผ่านทางด้านความคิด ในด้านท่าทำที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น การใช้ท่าทำ การเคลื่อนไหวของผู้แสดงที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของแต่ละจังหวัด และดนตรีที่สร้างขึ้นล้วนแล้วแต่ผ่านการศึกษามาจากกระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ประติษฐ์ จึงได้ชื่อชุดการแสดง นครานครชัยบุรีรินทร์

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (๒๕๖๐). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)**, กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรมิพมพ์องค์กรการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก บัญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (๒๕๔๘). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**.วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์.

ยศ สันตสมบัติ. (๒๕๕๙). **ชายแดนกับความหลากหลายของระบบความเชื่อ : การช่วงชิงพื้นที่ ศักดิ์สิทธิ์ และการครอบงำเชิงสัญลักษณ์**. เชียงใหม่ : ศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุรพล วิหุรห์รักษ์. (๒๕๔๓). **การศึกษาแนวทางการบริหารและรูปแบบการจัดองค์กรทางศิลปะ และวัฒนธรรม** .กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..

Isan Arts and Culture

๐๑ บทบาท พื้นที่ ของภูมิปัญญา
เครื่องปั้นดินเผาผ่านเทวียนรูปแบบดั้งเดิม
ท่ามกลางบริบททางเศรษฐกิจ สังคม
การเมือง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สืบศักดิ์ สิริมงคลภา

๐๒ วัฒนธรรมทางดนตรี
ของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้

พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ
จันทิราพร ศรินนท์
พัชรี ดุงแก้ว
เสาวรัตน์ ทศศิ

๐๓ พระพุทธรูปกนกสวยเงิน :
การศึกษาประวัติศาสตร์และความเชื่อ
ของปุษนียสถานสำคัญเมืองเชียงคาน

ธีระวัฒน์ แสนคำ พุทธิวัฒน์ ตูวรรณศักดิ์
กานดา ปุ่มสิน วีระนุช แยมยิ้ม
ชนิษฐา หาระคุณ

๐๔ วากรรมเกี่ยวกับ “ลำดวน”
ในสังคมเมืองศรีสะเกษ
พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๖๕

ธัญพวงศรี สารรัตน์

๐๕ บทความวิจัย การสร้างสรรค์
นาฏศิลป์ร่วมสมัย จากแรงบันดาลใจ
ในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน
เรื่อง ตำนานพาแดงนางฟัว
: หนองหานน้อย เมืองกุมภวาปี

ตมูษา ชัมเจริญ
มนุศักดิ์ เรืองเดช

๐๖ การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน
จากเอกลักษณ์ปู่กลกระหม่อม
ชุด “ปู่เป้งลำเพลิน”

นันทวัฒน์ เขตชมพู
ราชพิชญ์ เรียบร้อย

ไพราภรณ์ พันธุ์มณี
คกฤช ตรีชาติ

๐๗ วารุณีเทพสุธา
: การสร้างสรรค์การแสดงอีสานร่วมสมัย

มุกิตา ทรวง
พันธนาถ์ ตาลพล
สุदारัตน์ อาวณะพันธุ์

กิตติพงษ์ มาดี
สินธนา ไชยม
กานุวัฒน์ เหล่าพิลัย

๐๘ นครานครชัยบุรีนทร์
: การสร้างสรรค์นาฏศิลป์อีสานร่วมสมัย

ณัฐริดา ปะติตัง
กัญจิสริลลิตถนกร จันทโพธิ์
สุदारัตน์ อาวณะพันธุ์

ปิยะฉัตร นาคสีทา
สุรณรงค์ วงศ์ลุนา
กานุวัฒน์ เหล่าพิลัย

